

Грудницька С. М., К.ю.н., доцент

Інститут економіко-правових досліджень НАН України, Україна

Розвиток законодавства про торгово-промислові палати

На сьогодні торгово-промислові палати в Україні створюються за принципом добровільного об'єднання їх засновників, де принцип добровільного об'єднання підприємців у торгово-промислову палату полягає у праві вибору входити або не входити до її складу. Членами Торгово-промислової палати України є торгово-промислові палати, створені відповідно до цього Закону, юридичні особи, які створені і діють відповідно до законодавства України, громадяни України, що зареєстровані як підприємці, та їх об'єднання. Члени регіональних торгово-промислових палат одночасно є членами Торгово-промислової палати України (ст.13). Торгово-промислова палата України відповідно до цього Закону та свого Статуту здійснює представницькі функції як в Україні, так і за її межами, об'єднує торгово-промислові палати та координує їх діяльність, має право створювати за ініціативою учасників спору третейські суди відповідно до законодавства України, галузеві або територіальні комітети (ради) підприємців, цільові секції фахівців-консультантів тощо (ст.11, 14). Для забезпечення участі суб'єктів господарювання у формуванні державної економічної політики як організація ТПП України, так і її повноваження потребують відповідного розвитку. З цього приводу може бути наведено прогресивний досвід зарубіжних країн.

Конституція Франції містить розділ XI “Економічна і соціальна рада”, в якому передбачається, що економічна і соціальна рада на запит Уряду дає свій висновок по проектах законів, ордонансів і декретів, а також по законодавчих пропозиціях, які йому подані на розгляд. Вона може призначати одного із своїх членів для викладення в палатах Парламенту висновку Ради по законопроектах або законодавчих пропозиціях, які йому подані на розгляд (ст.69). Уряд також може консультиватись з Економічною і соціальною радою по будь-якому питанню економічного і соціального характеру. На її висновок подаються всі плани і інші програмні законопроекти економічного і соціального характеру (ст.70). Склад

Економічної і соціальної ради і порядок її діяльності встановлюється органічним законом (ст.71) [1].

Цікавим є також досвід Франції щодо формування торгово-промислових палат. Зокрема, згідно Комерційному кодексу Франції від 21.08.2003 р. [2] передбачається проведення виборів торгово-промислових палат терміном на 5 років (стаття L123-4). Книга VII „Організація торгівлі” починається з розділу „Торгово-промислові палати”. Згідно статті L711-1 торгово-промислові палати – це агентства, які працюють близько з публічною владою, щоб обслуговувати комерційні і індустріальні інтереси в їх районі. Вони - публічні економічні установи (стаття L711-1). ТПП відповідальні за надання уряду думки і інформації, яку вимагають від них з індустріальних і комерційних питань; представлення поглядів щодо того, як збільшувати процвітання промисловості і торгівлі тощо (стаття L711-2). На думці торгових палат ґрунтуються інструкції, що стосуються комерційної практики, створення нових ТПП тощо (стаття L711-3). На додаток до думок, які уряд завжди має право питати з них, торговельно-промислові палати можуть випустити думки за власною ініціативою на заплановані зміни до комерційного, митного і економічного законодавства (стаття L711-4). Звичайні витрати торговельно-промислових палат повинні бути закриті податком на додаток до ділового податку (стаття L712-1).

ТПП – це виборні публічні органи. У розділ III «Вибори членів торговельно-промислових палат і торгових представників» визначається, що члени торговельно-промислових палат повинні бути обрані на шість років; половину членів можна переобрати кожні три роки. Право голосу на виборах мають торговці, включені до комерційного реєстру і реєстру компаній в районі торгової палати і промисловості, а також деякі інші категорії, визначені в кодексі (подружжя зареєстрованих фізичних осіб, хто заявив в комерційному реєстрі і реєстрі компаній, що вони допомагають їх подружжю в бізнесі безкоштовно і не здійснюють іншої професійної діяльності, капітани дальнього плавання тощо (стаття L713-1). Цей електорат в районі кожної торговельно-промислової палати обирає також постійні комерційні суди строком на три роки (стаття L713-4). Цей досвід є досить цікавим і може розглядатися як перспективний напрямок у вирішенні існуючих в Україні проблем здійснення судової влади у господарській сфері.

Цікавим є також той досвід, що торговельно-промислові палати можуть брати на себе виконання як привілейованих суспільних робіт, так і відповідальності за комунальне обслуговування (стаття L711-8), можуть діяти як менеджери проектів містобудування у згоді з місцевою владою або проектним (будівельним) агентством (стаття L711-9) тощо. Тут можна побачити ефективний спосіб організації консолідаційних процесів в економіці, до яких закликали науковці (наприклад, у 90-ті роки на Донбасі ініціювалось створення регіональної міжгалузевої корпорації, однак ініціативи не отримували бажаного розвитку).

Проведений аналіз свідчить про доцільність використання зарубіжного досвіду організації та діяльності торгово-промислових палат. Включення всіх суб'єктів господарювання до торгово-промислової палати та публічна організація виборів її органів, розгалужена система торгово-промислових палат, включених до ТПП України, доповнені входженням представників ТПП України до складу незалежної від вищих державних органів Економічної і Соціальної Ради при Кабінеті Міністрів України та Комітетах Верховної Ради, наділеної досить вагомими повноваженнями, дозволить суттєво підняти ефективність співпраці органів виконавчої влади і суб'єктів господарювання на засадах партнерства, відкритості та прозорості.

Література:

1. Конституции зарубежных государств: Учеб. пособ. / Сост. В.В.Маклаков. 2-е изд., исправ. и доп. – М.: Изд-во БЕК. – 586 с.
2. COMMERCIAL CODE (Legislative Part). Date du dernier texte modificateur signalé : Loi 2003-775 du 21/08/03 (JO 22/08/03). - <http://195.83.177.9/code/liste.phtml?lang=uk&c=32>

=====

Право/10. Господарське право

Грудницька С. М. Розвиток законодавства про торгово-промислові палати / С. М. Грудницька // Актуальные проблемы новых наук – 2008 : Материалы IV международной научно-практической конференции (г. Пшемиши, 16-31 апреля 2008 г.). – Пшемиши : Nauka i studia, 2008. – Т. 14. Право. – С. 75–77.